

SVEBRA riktlinje SV-RI 2009:1

Kontroll och underhåll av brandgasventilation

Branschföreningen SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag publicerar två typer av dokument. SVEBRA INFORMERAR (SV-INF) och SVEBRA RIKTLINJER (SV-RI). SVEBRA riktlinjer är rekommendationer för företag och organisationer som jobbar med och köper in tjänster och produkter inom brandsäkerhet.

Syfte

Ägare eller innehavare av fastighet eller anläggning ansvarar för att brandgasventilationsutrustningen hålls i funktionsdugligt skick. Underhåll skall utföras i enlighet med Lagen om Skydd mot Olyckor, Arbetsmiljölagen och Boverkets byggregler.

Syftet med SVEBRAs dokument för kontroll och underhåll av brandgasventilation är att tillförsäkra kunder till SVEBRA-företag en tillfredsställande funktionssäkerhet även lång tid efter installation av brandgasventilationen.

Meningen är också att samordna medlemsföretagens instruktioner till ett för branschen gemensamt synsätt på dessa frågor.

SVEBRAs riktlinje är utformad i enlighet med svensk standard SS 883007:2015 Brandgasventilatorer - Kontroll av termisk brandgasventilation kompletterad med uppgifter som medlemsföretagen godkänt.

Tillämpning

Medlemsföretag i SVEBRA har förbundit sig att tillämpa föreningens riktlinjer för kontroll och underhåll. Det gäller såväl i företagets egen verksamhet som vid marknadsföring och rådgivning till kunder och brukare.

Delar av SVEBRAs riktlinjer får uteslutas endast om det är motiverat av uppenbara tekniska skäl. Medlemsföretag har dock rätt att tillämpa mer omfattande riktlinjer där de finner att så är lämpligt.

Underhåll

Kontroll och underhåll skall normalt utföras en gång om året av utbildad Brandsäkerhetstekniker med erfarenhet och kunskap om erforderliga serviceåtgärder. Brandsäkerhetstekniker skall också ha tillgång till verktyg, reserv- och utbytesdelar, skriftliga instruktioner samt personlig säkerhetsutrustning.

Ett serviceregister skall finnas där varje brandgasventilator placeringsmässigt skall kunna identifieras.

Underhållet skall utföras i enlighet med nedanstående beskrivning och tillverkarens anvisningar.

Underhålls- och kontrollåtgärder:

1. Invändig draganordning.
Provutlös brandgasventilatorn med reglage. Tillse att mekaniken löper lätt och att eventuell lucka går att öppna med brandkårsnyckel och att den stänger ordentligt. Smörj glidytor vid behov.

2. Utvändigt draghandtag.
Provutlös brandgasventilatorn med reglage. Använd karbinkrok och lina vid öppning av nedåtgående lucka. Tillse att mekaniken löper lätt. Smörj glidytor vid behov.
3. Aktiveringspatron.
Utlösningssanordning med koldioxidpatron skall funktionsprovas genom att patronen aktiveras. Kontrollera ledningar och slangar är hela samt att luckan öppnar korrekt.
Istället för att utlösa patronen kan samma mängd gas som patronen innehåller sprutas i utlösningssystemet och funktionen kontrolleras.
4. Öppning från styrcentral
Följ tillverkarens anvisningar för styrenheten. Styrcentralen skall öppna brandgasventilatorer en och en eller gruppvis via elektriska impulser eller tryckluft. OBS! System med ETL-länkar skall inte provas på detta sätt (se punkt 12).
5. Tillse att öppning av komfortventilationen inte påverkar funktionen som brandgasventilator.
6. Kontrollera att nedstörtningsskydd är intakt. Beakta speciellt skyddet för nedåttöppnande luckor.
7. Kontrollera att avrinningsrännor inte är igensatta av löv eller smuts.
8. Kontrollera kupol och lucka med avseende på sprickor eller otäthet samt att luckan inte skevar och att infästningen mot gångjärnen inte glappar.
9. Tätningslister skall vara hela och mjuka. I kalla lokaler bör tätningslisterna behandlas med gummismörjmedel.
10. Låsmekanismens alla rörliga delar bör smörjas med lämpligt smörjmedel.
11. Kontrollera hållmagnet och känn lätt på magneten att den inte är varm. En magnet som avviker i temperatur från övriga bör undersökas närmare.
12. ETL-länk kontrolleras med ohm-meter. Motståndet över en frilagd ETL-länk skall vara ca 20 ohm. Om funktionstest utförs genom aktivering av ETL-länk förbrukas länken och måste ersättas.
13. Smältlänk skall vara oskadad och inte nedsmutsad. Rengör vid behov. Byte av smältlänk bör utföras vart tionde år. I varm eller korrosiv miljö bör utbyte ske oftare.
Smältlänkens aktiveringstemperatur skall normalt vara 72°C. I lokaler med vattensprinkler skall brandgasventilationen öppna efter det att sprinklern har aktiverats. Smältsäkringens gradtal skall vara 20-30° högre än sprinklerns. I sprinklade utrymmen skall brandgasventilatorer även kunna öppnas manuellt av räddningstjänsten.
Länkarna skall vara märkta med tillverkningsår och aktiveringstemperatur. Notera smältlänkens årtal och gradtal i serviceprotokollet.
14. Gasfjäders funktion skall kontrolleras. Fjädern skall orka lyfta lucka. Beakta att det vintertid tillkommer tyngd från snö. Gasfjäder skall bytas om tryckkraften inte är tillräcklig och i övrigt enlighet med tillverkarens rekommendation. Utbytesintervall för gasfjäder bör inte överstiga 10 år. Samtliga fjädrar på en och samma lucka skall bytas vid samma tillfälle.
15. Stötdämpare och torsionsfjäder. Tillse att stötdämpare är hela och inte läcker. Torsionsfjädrar skall inte ha sprickbildningar eller grova rostangrepp.

16. Kontrollera funktionen på eventuell gångjärnsbroms.
17. Kontrollera att linor är hela och inte rostiga, speciellt där de löper mot bryttrissor och genom öglor. Byt rostiga linor eller linor vars plasthölje har torkat och spruckit. Smörj bryttrissor vid behov.
18. Manöverhus och vevanordning. Tillse att luckor går att öppna med brandkårsnyckel och att de stänger ordentligt. Kontrollera kuggarna så att de inte är slitna. Smörj spärrmekanismen.
19. Manöverhus skall vara försedd med skylt "RÖKLUCKA"
20. I system med reservbatteri skall kontrolleras att batterierna är laddade och i gott skick samt att batterikapaciteten är tillräcklig för 8 timmars reservdrift vid bortfall av nätspänning.
Beakta batterikapaciteten i förhållande till antal rökluckor och strömförbrukning i styrenhet och samtliga inkopplade hållmagneter.
Batteri ska bytas vart femte år.
21. Kontrollera att indikeringslampa eller annan signalgivare vid funktionstest indikerar öppen/stängd.

Kontrollerad och godkänd brandgasventilator skall märkas med dekal "UNDERHÅLL UTFÖRT" samt med tidpunkt för utförd kontroll och servicemannens identifikationsmärke.

Felaktig brandgasventilator

Brandgasventilator är felaktigt och skall ej godkännas om Brandsäkerhetsteknikern bedömer att:

- Brandgasventilatorn eller någon komponent är bristfällig så att funktion är nedsatt eller det finns risk för funktionshinder.
- Brandgasventilatorn vid användning kan orsaka fara eller skada.

Om inte åtgärd för att rätta till ett fel kan vidtas omedelbart skall Brandsäkerhetsteknikern märka brandgasventilatorn REPARATION NÖDVÄNDIG samt skriftligen informera innehavaren om bristen. Märkningen skall ske på framträdande plats och inkludera datum samt Brandsäkerhetsteknikerns identifikationsmärke.

Utbyte

Utbyte av komponent till brandgasventilator skall ske i enlighet med tillverkarens föreskrifter, dock bör följande utbytesintervall ej överstigas:

Komponent	Utbytesintervall	Anmärkning
Smältsäkring	10 år	I varm eller korrosiv miljö skall smältsäkring bytas oftare.
Gasfjäder	10 år	Vid reducerad tryckkraft skall gasfjäder bytas oftare.
Reservbatteri	5 år	

Datum för utbyte skall anges på underhållsrapport och på installerad komponent.

Säkerhetsregler

Säkerställ att arbetet utförs på ett sätt så att risker för skada undviks. De sannolikaste skaderiskerna är olycka genom fall, samt skada genom tappade verktyg eller delar.

Ensamarbete bör undvikas. Då risk finns att person kan skadas i samband med provningen och samma person inte kan utföra provet och bevaka fallområdet skall alltid två personer utföra arbetet gemensamt.

Mobiltelefon eller radiokontakt skall finnas för att kunna påkalla hjälp vid tillbud eller utelåsning.

Lämpliga skor som ger bra fäste och ej skadar taktäckning skall användas. Godkänd säkerhetslina och annan säkerhetsutrustning skall användas vid behov.

I övrigt skall arbetet bedrivas med beaktande av följande säkerhetsföreskrifter:

- AFS 1981:14 Skydd mot skada genom fall
- AFS 1999:30 Byggnads- och anläggnings-arbete (ersätter AFS 1983:12 Takarbete)
- AFS 2001:03 Personlig skyddsutrustning
- Mer information om säkerhetsarbete finns även i Boverkets informationsskrift 2000:1 Säkerhet på tak.